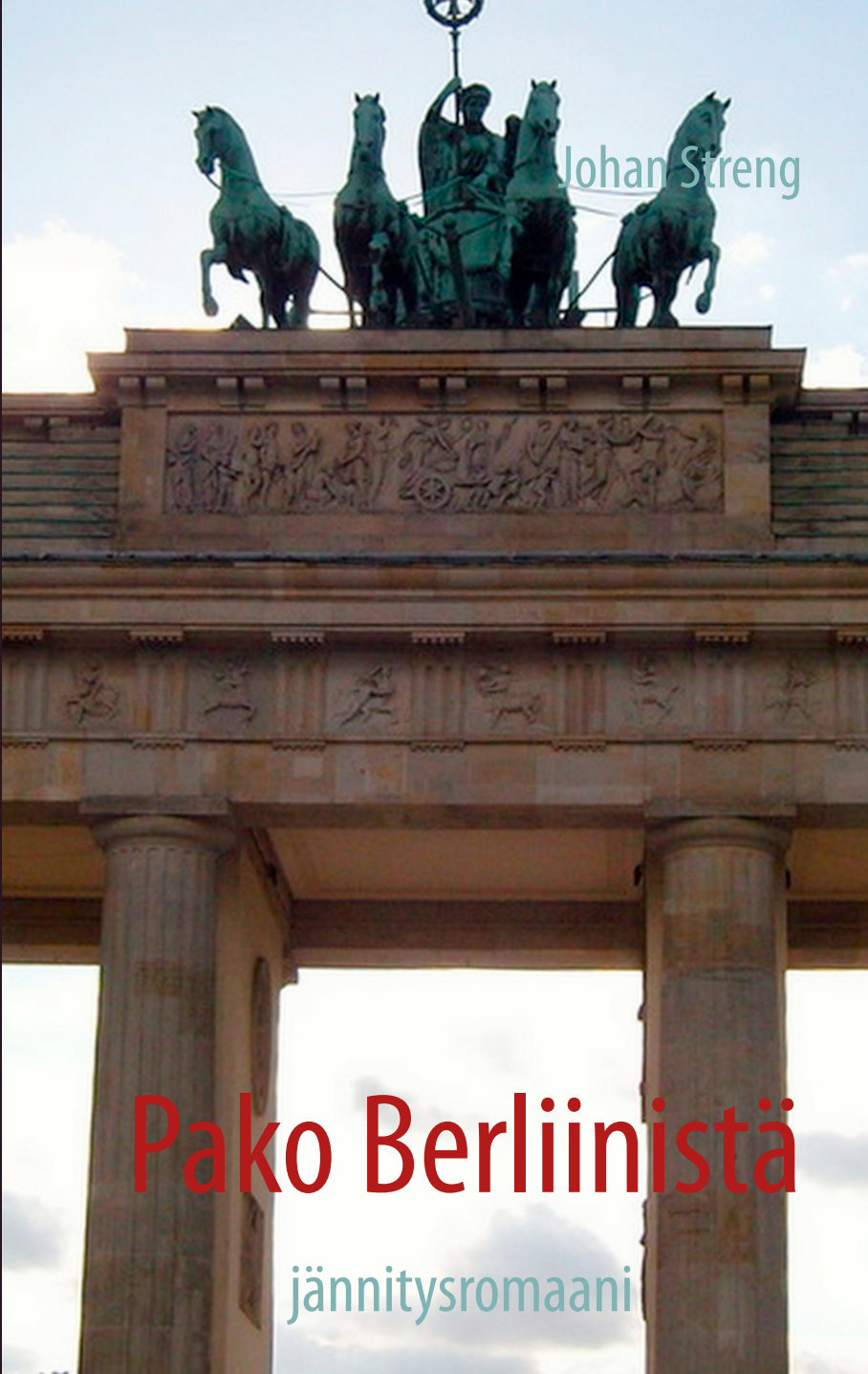

Johan Streng

Pako Berliinistä

jännitysromaani

Pako Berlinistä

Johan Streng

**Pako
Berliinistä**

Valmistaja: Books on Demand Gmbh

Norderstedt, Saksa

Kustantaja: Books on Demand

Helsinki, Suomi

ISBN: 978-952-286-545-8

Tilaisuus oli tavanmukainen, pienimuotoinen ruumiinsiunaus Friedrichshainin hautausmaan kappelissa omaisten toivomuksesta, mihin Stasi oli suhtautunut myötämieelisesti sen jälkeen kun vainajan ruumis oli välittömästi tuhattu suoritettun ruumiinavauksen jälkeen. Se oli tullut tavaksi tämän tapais-
ten ongelmien käsittelyssä.

Vainajan arkku oli sijoitettu kirkkosalin eteen korokkeelle ja hautajaisväki istui siellä täällä hajallaan. Muistotilaisuuteen oli saapunut harvoja ihmisiä johtuen siitä, että vainaja oli pitänyt vähän yhteyksiä ystäviinsä, jos niitä ylipäänsä olikaan. Lähisukulaisista ei ollut täyttä tietoa. Kukaan heistä Laura Altmania lukuun ottamatta ei näyttänyt tietävän maallisen vaelluksen jättäneen vainajan pois-
menosta. Hautajaisväki näytti koostuvan Stasin siivilipukuisista virkailijoista vainajan äidin lisäksi.

Tilaisuus alkoi hartaalla, kaihomielisellä musiikilla. Melodia oli kaunis ja unelias ja toistui ketjumusiikin tavoin hiljeten kerta kerralta, kunnes lakkasi kokonaan kuulumasta, mutta saattoi aistia, ettei se loppuisi koskaan. Se oli vain ihmiskorvan ja aistien ulottumattomissa, kuten oli vainajakin, Martin Altman.

Kapteeni Siedler muisteli lämmöllä niitä yhteisiä hetkiä Dresdenissä, jolloin vainaja oli uskoutunut hänelle kertomalla elämänsä merkittävästä tapahtumasta rajan toisella puolella, mutta vaikka hän kuinka yritti painaa taka-alalle painostavat mielikuvat vainajan viime hetkistä, se ei tuntunut onnistuvan. Sanottiin vainajan kuolleen tapaturmaisesti vyöhykerajan ylittämisesssä. Se oli Stasin yleinen tapa ilmaista rajaloikkarin ampumisesta hämäräperäisissä olosuhteissa. Joka tapauksessa rajapoliisi Udo Kupfer oli saanut kunniamerkin pakoyrityksen estämisestä tuona kohtalokkaana iltana Sonnenalleen rajanylityspaikalla. Siedler oli käynyt ruumishuoneella tunnistamassa kuolleen nuoren miehen henkilöllisyyden ennen sen polttamista krematoriossa. Asia ei kuitenkaan ollut niin yksinkertainen. Päinvastoin. Jokin seikka oli jäänyt vaivaamaan häntä.

Suntio oli järjestellyt virsien numerot taululle ja luterilainen pappi astui sakastin puolelta pitämään asianmukaiset kirkolliset menot niin sanotun lyhyen

kaavan mukaan. Tämä johtui siitä yksinkertaisesta syystä että seurakunnan paimen Merkel ei tuntenut vainajaa eikä hänellä niin muodoin ollut mitään henkilökohtaista muistikuvaa tai kaunista sanottavaa kuolleesta. Eikä sitä tässä tilanteessa olisi varmaan pidetty sopivanakaan ja olisi ainakin aiheuttanut suurta vahinkoa Merkelin tulevaisuuden toiminnalle pappismiehen tehtävissä.

Toimitus tapahtui joutuisasti. Lopuksi laulettiin kanttorin johdolla yhteisesti ”matkamies maan”. Virren aikana vierasjoukkoon ilmestyi pitkä, laiha hahmo mustassa nilkkoihin asti ulottuvassa takissaan. Mies oli Kluge, yksi puolueen propagandaoston pääsuunnittelijoista. Ja silloin Siedlerin mieleen juolahti ajatus siitä, oliko sittenkään kysymys rajalla tapahtuneesta valitettavasta tapaturmasta vai oliko vainajalle rakennettu taitava ansa. Joukkopaot Berliinin läntisille vyöhykkeille oli saatu kuriin muurin rakentamisen jälkeen mutta silloin tällöin tuli ilmi uusia pakosuunnitelmia. Virallisissa lausunnoissa kiellettiin jyrkästi huhut, joiden mukaan rajapoliiseille olisi annettu ohjeet ampua suoraan jokaista laittomasti rajan ylittävää kohti. Mutta todellisuus oli toisenlainen. Sen tiesi jokainen, joka viran puolesta joutui tekemisiin pahaksi revähtäneen ongelman kanssa.

Siedler havahtui synkeistä mietteistään. Merkel oli jo siunannut vainajan ja antoi merkin kukkaterveh-

dysten laskemiseksi. Vainajan äidin Laura Altmanin jälkeen seppeleen laskivat puolueen puolesta kaksi siviilipukuista turvallisuusviraston miestä, minkä jälkeen turvallisuuskomitean jäsen Kluge lausui vainajan äidille osoittamansa surunvalittelut.

Siedler oli ymmällä. Mitä oli tapahtunut? Oliko tapahtunut erehdys? Väärä mies saanut surmansa vai haluttiinko Laura Altmanin olevan siinä käsituksessa, ettei häntä ja hänen toimiaan puolueen uskollisena jäsenenä asetettu kyseenalaiseksi tapahtuman johdosta.

Väki oli poistunut paikalta. Vain Siedler oli jäänyt paikalle juttelemaan pastori Merkelin kanssa.

– Piditte kauniin muistopuheen vainajalle. Tunsitteko hänet hyvinkin, aloitti Siedler keskustelun.

– Tässä ammatissa oppii puhumaan hellyttävästi, vaikkei vainajaa tunnekaan. Joskus sitä onnistuu puristamaan esille jotakin henkilökohtaista, jonkin mieleen jäänen tapahtuman vainajan elämästä puhuttamalla omaisia tai ystäviä. Mutta tästä vainajasta ei jäänyt jäljelle muuta kuin ausweis, henkilötodistus. Eikö ole kummallista, miten vähän meistä jää muistoja jälkeen jääneille. Vain ausweis, nimi ja syntymäaika ja kuolinpäivä.

– Ja sekin väärennetty, lisäsi Siedler. – Ja senpä vuoksi Martin ei jääkään pelkäksi tilastotiedoksi kansakunnan arkistoon.

– Mitä tarkoitatte? Oletteko vainajan omaisia?

– En siinä mielessä kuin tarkoittatte mutta kylläkin viranomainen. Tunsin Martinin viran puolesta. Minun epäkiitollinen tehtäväni oli tunnistaa hänen eloton ruumiinsa.

Merkel katsoi hautajaisvierasta hämmentyneenä. Vieras oli siististi pukeutunut miellyttävän vaikutelman tekevä mies. Tummat hiukset oli kammattu tiukasti jakaukselle hiusrasvalla. Hänen tummaa olemustaan korosti suuret syvältä katsovat hieman surumieliset silmät. Merkelin mieleen ei saattanut juolahtaakaan miehen olevan pelätyn Stasin palveluksessa. Mutta mikä olisi sellainen virka, jonka puitteissa hän oli tutustunut nuoreen yliopistomieheen, joka ei halunnut olla mukana rakentamassa demokraattista Saksaa.

– Tunnetteko Laura Altmanin. Eikö juuri hän halunnut poikansa viimeisen leposijan tänne Friedrichshainin hautausmaalle? kysyi Siedler

– En tunne häntä paremmin. Ymmärsin, että hänen miehensä, Martin Richterin isän hautapaikka on täällä.

Merkel saatteli Siedlerin ulko-ovelle, toivotteli Herran siunausta heidän hyvästellessään.

– Minun ammatissani sitä tosiaan tarvitaan. Valitettavasti olen ateisti tai paremminkin agnostikko.

– Koskaan ei ole myöhäistä tulla uskoon, sanoi Merkel.

Siedler kulki läpi hautausmaan kohti porttia, min-
kä vieressä oli raitiotievaunupysäkki. Lyhyen mat-
kan jälkeen hän hyppäsi kyydistä Alexanderplatzil-
la, käveli parin korttelin matkan sisäministeriön
turvallisuusviraston rakennukselle ja nousi portaat
neljänteen kerrokseen, missä sijaitsi hänen työhuo-
neensa. Apulainen kiirehti ottamaan takin hänen yl-
tään ja sihteeri istui kirjoituspöydän eteen ottamaan
vastaan työmääräykset.

– Voitteko tuoda minulle Martin Altmanin kansion?
Martin Altmanista oli toki jäänyt muitakin merkin-
töjä jälkipolville kuin ausweis Stasin salaiseen ar-
kistoon.

Matka Savignyplatzilta rajanylityspaikkaan Friedrichstrassen asemalle ei kestänyt pitkään, vain varttitunnin. Juna oli täpötäynnä töihinsä kiirehtiviä berliiniläisiä. Mutta jo seuraavalla Zoologischer Gartenin asemalla junasta poistui suuri osa matkustajista. Kellään ei näyttänyt olevan tähän aikaan asiaa itävyöhykkeelle. Martin Altman istui vapautuneelle paikalle, sulki väsyneet silmänsä valvotun yön jälkeen. Hänellä ei ollut kiirettä. Työ hotelli Newan portieerina tai ehkäpä olisi oikeampaa sanoa portieerin apulaisena, alkoi vasta yhdeksän jälkeen. Martin Altman ei ollut saanut varsinaisesti koulutusta hotellin vastaanoton vaatimaan tehtävään vaan oli ylioppilaaksi päästyään hakeutunut hotellialalle tilapäistehtäviin vain kesäajaksi odottelemaan opintojensa alkamista Humboldtin nimeä kantavassa maailmankuulussa yliopistossa, sen oikeustieteelli-

sessä tiedekunnassa. Sattui vain käymään niin onnekkaasti, että hotellin johtaja kiinnitti huomionsa Martinin sujuvaan englannin kielen käyttöön, mistä seurauksena oli, että Martin muiden töittensä ohessa sai tehtäväkseen kerran kaksi viikossa toimitella hotellin asioita rajalinjan toisella puolella. Siinä ei ollut mitään ihmeellistä. Monet itäberliiniläiset kävivät töissä länsipuolella ja jotkin olivat kiintyneet siinä määrin materiaaliseen hyvinvointiin ja tavaroiden paljouteen, että olivat nähneet parhaaksi siirtyä lopullisesti länteen lähemmäksi työpaikkaansa. Toisin sanoen olivat vaihtaneet kansalaisuutensa. Tällaista muuttoliikettä, mikä sai tilanteen vaikuttamaan pakolaisaallolta, ei itäsaksalainen puolue-eliitti voinut sulattaa, minkä vuoksi kanssakäymistä oli ruvettu rajoittamaan turhanaikaisilla muodollisuuksilla kulkulupineen ja tihentyvillä tarkastuksilla rajanylityspaikoissa.

Martin Altman oli ensi kertaa elämässään huomannut, etteivät läntisen puolen kapitalistiset verenimijät olleet sen pahempia kuin muutkaan ihmiset. Päinvastoin hyvinvointi kosketi kaikkia kansalaisia. Oli monipuolista ruokaa ja vaadetusta toisin kuin rajan toisella puolella. Martin Altman oli etuoikeutetussa asemassa niin yksinhuoltajan lapsi kuin olikin. Hänen äitinsä Laura oli ollut vuosikaudet sisäasianministeriön palveluksessa ja näin ollen nautti puolueen jäsenten erityisoikeuksista, mikä

tiesi sitä, että Martin oli saanut hyvän koulutuksen eliittikoulussa. Vai voiko sitä sellaiseksi nimittää. Kouluun valikoitui vain korkean puoluehierarkian hemmoteltuja lapsia. Elintasokuilu idän ja lännen välillä, vaikkakin se kaiken aikaa oli kasvanut, ei vaikuttanut täydellä painollaan Altmanien elämään. Ja suhteellinen vauraus, kun ei paremmasta ollut tietoa, antoi harhakuvan korkeasta elämän laadusta ja elintasosta, jota propaganda ruokki tarinoilla kapitalistisen maailman murjomista ihmisistä.

Martin Altman oli kevään jälkeen nähnyt sosialismin todelliset kasvot ja tehnyt päätöksensä. Seuraavan käynnin jälkeen hän ei enää palaisi takaisin. Ja tähän päätökseen oli kaksi syytä. Tai tarkemmin ajatellen oli vain yksi. Trude, tyttö johon hän oli tutustunut Savignyplatzin terassiravintolassa ja rakastunut välittömästi. Käynneillään Jenkinsin, brittiläisen kaupallisen edustuston sihteerin luona ja suoritettuaan hänelle uskotun lähetin tehtävän oli Martin tapaillut tyttöä ja vasta myöhään viimeisellä junalla palannut Friedrichstrassen rajanylityspaikan kautta.

Trude oli varakasta ja hienoa sukua ja hänen isänsä vaikutusvaltaisessa asemassa Berliinin hallinto-tehtävissä. Luonnollisena seurauksena siitä oli, että Truden ystävätkin olivat vähintäänkin ylempään keskiluokkaan kuuluvia, jotka eivät alentuneet väleihin itäberliiniläisten kanssa. Mikä olikin ymmärrettävää? Se väki, joka kävi töissä Berliinin länsi-

vyöhykkeellä, oli etupäässä vierastyöläisiä vailla opillista koulutusta tai sitten nuoria uhmapäitä, jotka olivat tulleet koettamaan onneaan kapitalistisessa maailmassa. Truden ystäväpiiri oli koppavaa, vauraudessa kasvanutta hemmoteltua ylioppilasnuorisoa toisin kuin Oliver, Martinin lapsuudenaikainen ystävä ja koulukaveri.

Oliver oli tosin aina pitänyt itseään muita viisaampana. Opintojen sijaan häntä olivat kiehtoneet kaikenlaiset pallopelit, joissa hän olikin menestynyt verrattain hyvin. Koulunsa Oliver oli lopettanut jo toiselta luokalta ja siirtynyt seurustelemaan laita-puolen kulkijoiden kanssa. Ja täytyy sanoa Oliverin viihtyneen hyvin tässä yksitoikkoista ja raskasta työtä vieroksuvassa porukassa.

Kuppiloissa istuminen ja siinä yhteydessä monenkirjavien juttujen lomassa vietetty vetelehtiminen vaati rahaa. Jostakin sitä oli ammennettava pen-nosia jokapäiväiseen ruokaan ja ennen kaikkea juomaan. Ja se tiesi työn tekoa, muttei ihan mitä tahansa.

Martin Altman sulki silmänsä kasvoillaan maireaa ilme kuin lapsukaisella imettyään äitinsä tissistä ruoka-annoksensa. Eikä vertaus ollut kovinkaan väärin. Martin oli nauttinut Truden suloista läpi yön unohtaen arkiset tehtävänsä ja sen, että hänen kulkulupansa oli mennyt vanhaksi puolelta öin. Tai ei

Martin kaivoi povitaskuaan ja kauhukseen muisti jättäneensä päällystakkinsa eteisen vaatenaulaan ja takin taskussa oli hänen ausweisinsa, paperi, joka oli kaikkea muuta tärkeämpi Berliinin venäläisten valvomalla itävyöhykkeellä.

-Henkilötodistukseni on päällystakin taskussa, sopersi Martin kalpeana pelon hiipiessä hänen olemukseensa.

-Ausweis! Eikö Teillä ole henkilötodistusta ja liitelette noin vain idän ja lännen väliä ilman henkilötodistusta. Täällä Saksan demokraattisessa tasavallassa on yksityiskohtainen henkilörekisteri, josta jokainen kansalainen saa oman ausweisin ja sellainen henkilö, jolla ei ole ausweisia, ei ole olemassa tai sitten hän on jotakin muuta kuin kunnan kansalainen, esimerkiksi vakooja.

Kuulustelija otti kynän käteensä, raapusteli joitakin merkintöjä lomakkeelle ja ojensi paperin toiselle rajapoliiseista

-Viekää pidätetty jatkuu kuulusteluihin Stasin vankilaan Hohenschönhauseniin.

JOHAN STRENGIN UUSIN ROMAANI, EPÄTAVALLINEN VAKOILUTARINA, SIJOITTUU KYLMÄN SODAN AIKUISEEN BERLIINIIN.

www.bod.fi